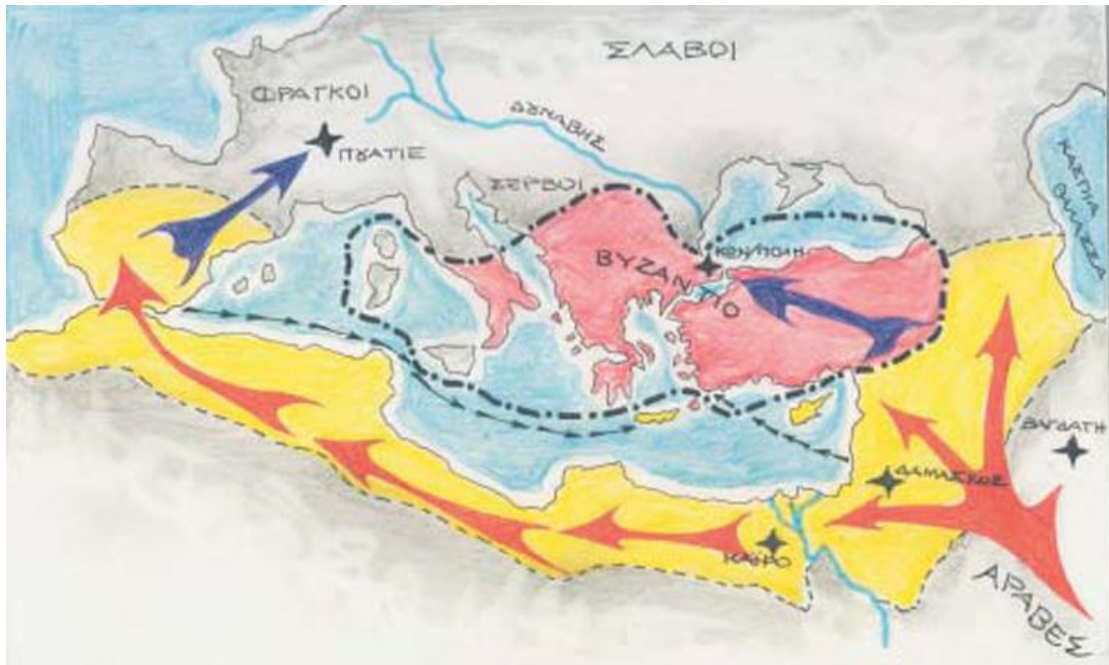

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

1. Χάρτης που απεικονίζει τις κινήσεις των Αράβων και τις περιοχές που αυτοί κατέλαβαν στην Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη.

Στον παραπάνω χάρτη βλέπουμε τις κινήσεις των Αράβων κατά τη διάρκεια των εκστρατειών τους στα τέλη του 7ου και στις αρχές του 8ου αιώνα. Οι Άραβες ξεκίνησαν από την Αραβία και κατέλαβαν περιοχές στην Ασία, κάνοντας πρωτεύουσα του κράτους τους τη Δαμασκό της Συρίας. Έπειτα κατευθύνθηκαν στην Αφρική και κατέλαβαν την Αίγυπτο και την Καρχηδόνα. Από εκεί πέρασαν στην Ισπανία και προσπάθησαν να περάσουν στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ο μεγαλύτερος στόχος τους ήταν η κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης. Παρά τις δύο προσπάθειες που έκαναν το 673 μ.Χ. και το 717 μ.Χ. δεν κατάφεραν να την κατακτήσουν.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Με το «υγρό πυρ» νίκησαν τους Άραβες οι Βυζαντινοί.

Οι Βυζαντινοί στις δύο πολιορκίες της Κωνσταντινούπολης από τους Άραβες, χρησιμοποίησαν ένα πανίσχυρο όπλο το «υγρό πυρ», χάρη στο οποίο κατάφεραν να τους αντιμετωπίσουν με επιτυχία. Το «υγρό πυρ» το εξακόντιζαν από τα γρήγορα πλοία τους, τους δρόμωνες και κατέκαιγαν τα πλοία του εχθρού.

3. Αναπαράσταση βυζαντινής βαλλίστρας υγρού πυρός (Μουσείο Τεχνολογίας, Θεσσαλονίκη)

Στην παραπάνω εικόνα βλέπουμε μια βυζαντινή βαλλίστρα η οποία εκτόξευε το «υγρό πυρ». Οι Βυζαντινοί τοποθετούσαν το «υγρό πυρ» μέσα σε μακρόστενα σκεύη, πήλινα ή μεταλλικά, τα οποία ονομάζονταν "σίφωνες". Η ρίψη τους γινόταν από ειδικές εκτοξευτικές μηχανές που βρισκόταν στις πλώρες των πλοίων. Οι μηχανές αυτές ήταν μάλλον βαλλίστρες, δηλαδή μεγάλων διαστάσεων ξυλοκατασκευές που είχαν μηχανισμό όμοιο με αυτόν του τόξου και έριχναν πέτρες ή βέλη.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Υγρό πυρ

4.α. Βυζαντινοί εξακοντίζουν «υγρό πυρ» κατά εχθρικού πλοίου. Μικρογραφία από βυζαντινό χειρόγραφο (Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη).

«Το υγρό πυρ ήταν εφεύρεση του Σύρου μηχανικού Καλλίνικου. Η παρασκευή του ήταν κρατικό μυστικό κι ακόμη δεν ξέρουμε ακριβώς από τι και πώς φτιαχνόταν. Φαίνεται πως ήταν ένα εύφλεκτο μίγμα από θειάφι, πίσσα, νίτρο, φώσφορο κ.ά. Όταν αναφλεγόταν δεν έσβηνε ούτε στο νερό. Το εξακόντιζαν με μακριούς σωλήνες, τα σιφώνια, ή το πετούσαν, μέσα σε πήλινα δοχεία, με βαλλίστρες και καταπέλτες από τα πολεμικά πλοία, τους δρόμωνες. Για πολλούς αιώνες το «ελληνικό πυρ», όπως αλλιώς το έλεγαν, ήταν ακαταμάχητο όπλο στα χέρια των Βυζαντινών. Η παντοδυναμία του κράτησε ως τον 12ο αιώνα, που ανακαλύφτηκε η πυρίτιδα και τα πυροβόλα όπλα».

Σύμφωνα με την παραπάνω πηγή το υγρό πυρ ήταν εφεύρεση του Σύρου μηχανικού Καλλίνικου.

Ο τρόπος παρασκευής του ήταν μυστικός και για τον λόγο αυτό η κατασκευή του γινόταν μόνο σε επιλεγμένα σημεία κοντά στην Κωνσταντινούπολη, με βασικό αυτό στην περιοχή της Σιληβρίας. Η διαδικασία παραγωγής του ήταν ανατεθειμένη σε αυτοκρατορικούς αξιωματούχους οι οποίοι έδιναν αναφορά απευθείας στον Αυτοκράτορα και κρατούσαν επτασφράγιστο μυστικό τον τρόπο και τα υλικά της παραγωγής του με κίνδυνο της ίδιας τους της ζωής.

Λέγεται ότι όταν τον 10ο αιώνα οι Βούλγαροι κατέλαβαν την Σιληβρία επικράτησε πανικός στην Βασιλεύουσα μήπως και καταφέρουν (οι Βούλγαροι) να ανακαλύψουν τον τρόπο παραγωγής του και καταστρέψουν με αυτό τον Βυζαντινό στόλο. Ο αξιωματούχος του

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

αυτοκράτορα που ήταν επιφορτισμένος με την φύλαξη του μυστικού, έκανε το καθήκον του, και παρά τα βασανιστήρια που υπέστη, δεν αποκάλυψε το μυστικό.

Κατά πάσα πιθανότητα το υγρό πυρ ήταν ένα εύφλεκτο μίγμα από θειάφι, πίσσα, νίτρο, φώσφορο κ.ά. που είτε το τοποθετούσαν στην πλώρη των πλοίων σε χάλκινους σωλήνες (σιφώνια) απ' όπου εκτοξευόταν ή το τοποθετούσαν σε βαλλίστρες και καταπέλτες από όπου το εκσφενδόνιζαν.

Υπήρχαν επίσης και "χειροσίφωνες", οι οποίοι ενδεχομένως ήταν μικρά πήλινα ή μεταλλικά αγγεία γεμάτα με υγρό πυρ, που θα ρίχνονταν εναντίον των εχθρών, όπως οι σημερινές χειροβομβίδες.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα που έδινε στον βυζαντινό στόλο η χρήση του όπλου αυτού ήταν ότι μόλις ερχόταν σε επαφή με το νερό δεν έσβηνε και έκαιγε τόσο στην επιφάνειά του όσο και λίγο κάτω από αυτή.

***Χειροβομβίδες που γεμίζονταν με υγρό πυρ.
Φρούριο των Χανίων, 10ος και 12ος αι. Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Αθήνα***

5. Η Κρήτη στα χέρια των Σαρακηνών

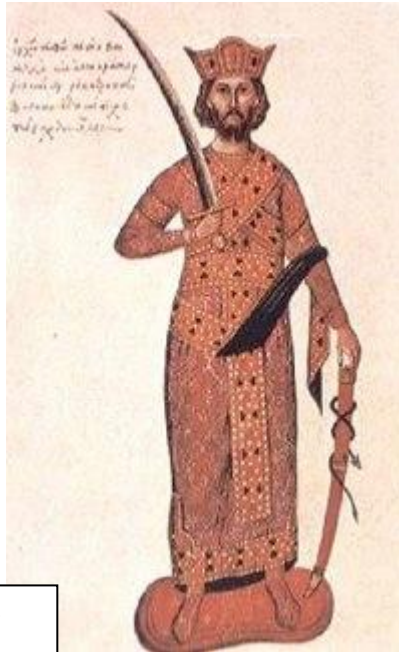

5.α. Ο Νικηφόρος Φωκάς επιστρέφει θριαμβευτής στην Κωνσταντινούπολη μετά τις νίκες του κατά των Αράβων.

Οι Άραβες που εγκαταστάθηκαν στην Ισπανία για πολλά χρόνια επιδόθηκαν σε έργα ειρήνης. Τον 9ο αιώνα όμως, μια μεγάλη ομάδα απ' αυτούς, γνωστοί ως **Σαρακηνοί**, κυριάρχησαν στη Μεσόγειο ως πειρατές. Σε μια από τις επιδρομές αυτές **επιτέθηκαν στην Κρήτη** και, παρά την αντίσταση των κατοίκων της, την κατέλαβαν και την έκαναν ορμητήριο των πειρατικών επιδρομών τους. Η Κρήτη έμεινε υπόδουλη εκατό περίπου χρόνια, ώσπου ο στρατηγός **Νικηφόρος Φωκάς**, πολεμώντας σκληρά εναντίον των Σαρακηνών **απελευθέρωσε το νησί και απάλλαξε τη Μεσόγειο από την πειρατεία.**

Σύμφωνα με το παραπάνω παράθεμα, κατά τον 9ο αιώνα μια ομάδα Αράβων γνωστοί ως Σαρακηνοί, κυριάρχησαν στη Μεσόγειο ως πειρατές και κατέλαβαν την Κρήτη. Ο στρατηγός Νικηφόρος Φωκάς κατάφερε τον Μάρτιο του 961, να απελευθερώσει το νησί και να επαναφέρει την Κρήτη στους κόλπους της βυζαντινής αυτοκρατορίας για τα επόμενα 250 χρόνια.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Νικηφόρος Φωκάς

Σαρακηνοί τοξότες

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

6. Η «άλλη πλευρά» των Αράβων

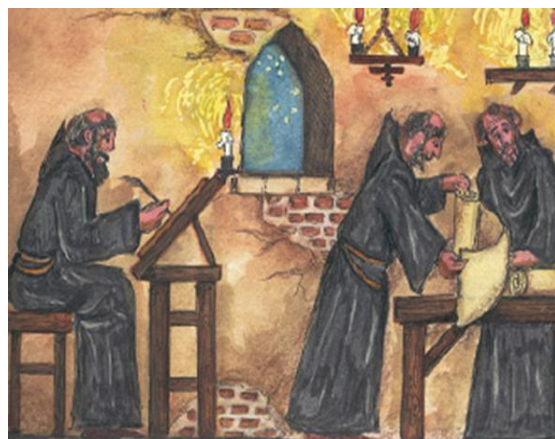
Οι Άραβες στις βυζαντινές περιοχές που κατέλαβαν, ήρθαν σε επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό, που ανθούσε εκεί από τα χρόνια του Μεγαλέξανδρου. Στην Αντιόχεια, τη Δαμασκό και την Αλεξάνδρεια υπήρχαν σχολές, μουσεία, έργα τέχνης και πνευματική παράδοση, που έγιναν δικά τους. Οι Άραβες δέχτηκαν την επίδρασή τους, τα σεβάστηκαν και πήραν πολλά στοιχεία τους για το δικό τους πολιτισμό.

Το γειτόνεμά τους με το Βυζάντιο δεν ήταν διαρκής πόλεμος. Ανάμεσά τους υπήρξαν περίοδοι μακράς ειρήνης και συνεργασίας. Βυζαντινοί τεχνίτες διακόσμησαν αραβικούς ναούς και παλάτια. Βυζαντινοί έμποροι πήγαιναν σε αραβικές χώρες και Άραβες επισκέπτονται συχνά τις αγορές της Πόλης και της Τραπεζούντας.

Χριστιανοί μοναχοί στα μοναστήρια της Συρίας μετέφρασαν στα αραβικά έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, ιδιαίτερα του Αριστοτέλη και του Ιπποκράτη. Πολλά από αυτά τα έργα τα γνωρίζουμε σήμερα μόνο από τις αραβικές μεταφράσεις τους. Βυζαντινοί δάσκαλοι, ακόμη, διδάξαν ελληνικά σε αραβικά σχολεία. Τα δύο κράτη τέλος αντάλλασσαν συχνά διπλωματικές αντιπροσωπείες, οι οποίες γίνονταν δεκτές με εντυπωσιακές τελετές στις αυλές της Κωνσταντινούπολης και της Βαγδάτης.

Σύμφωνα με το παραπάνω παράθεμα ανάμεσα στους Βυζαντινούς και τους Άραβες εκτός από περιόδους πολέμων υπήρχαν και περίοδοι μακράς ειρήνης. Οι Άραβες, γνώρισαν τον ελληνικό πολιτισμό στις βυζαντινές περιοχές που κατέλαβαν και επηρεάστηκαν από αυτόν. Πολλές φορές, μάλιστα, οι δύο λαοί συνεργάζονταν στην κατασκευή έργων και είχαν εμπορικές και διπλωματικές σχέσεις.

Το σημαντικότερο είναι ότι χάρη στους Άραβες, έχουν σωθεί αρχαία κείμενα, τα οποία δεν θα υπήρχαν σήμερα στα χέρια μας αν δεν τα μετέφραζαν στα αραβικά χριστιανοί μοναχοί της Συρίας.

Μοναχοί μεταφράζουν αρχαία κείμενα

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!